

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО**

МУДРОХА ВАЛЕНТИНА ОЛЕКСАНДРІВНА

УДК 027.54:06.049.001.76(477.83-25)

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ
ЛЬВІВСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ НАУКОВОЇ
БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ імені В. СТЕФАНІКА:
ІСТОРИКО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ ТА ІННОВАЦІЙНІ
ОСОБЛИВОСТІ**

**Спеціальність 27.00.03 – книгознавство,
бібліотекознавство, бібліографознавство**

**Автореферат дисертації
на здобуття наукового ступеня
кандидата наук із соціальних комунікацій**

Київ – 2016

Дисертацією є рукопис

Робота виконана у Львівській національній науковій бібліотеці України імені В. Стефаника, НАН України

- Науковий керівник:** член-кореспондент НАН України,
доктор історичних наук, професор,
заслужений діяч науки і техніки України
Романюк Мирослав Миколайович,
Львівська національна наукова бібліотека
України
імені В. Стефаника,
генеральний директор
- Офіційні опоненти:** доктор наук із соціальних комунікацій,
старший науковий співробітник
Кунанець Наталія Едуардівна,
Національний університет «Львівська
політехніка»,
професор кафедри інформаційних систем та
мереж Інституту комп'ютерних наук та
інформаційних технологій
кандидат історичних наук,
старший науковий співробітник
Василенко Ольга Миколаївна,
Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського,
директор Інституту бібліотекознавства

Захист відбудеться «29» листопада 2016 р. о 12.00 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.165.01 по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата (доктора) наук у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського за адресою: 03039, Київ, просп. Голосіївський, 3.

З дисертацією можна ознайомитися в читальному залі бібліотекознавчої літератури Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського за адресою: м. Київ, просп. Голосіївський, 3.

Автореферат розісланий «27» жовтня 2016 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради
кандидат історичних наук

Удовик В. М.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Як будь-яка сфера людської життєдіяльності, бібліотечна справа потребує постійного оновлення, отримання нового теоретичного знання та практичного досвіду, створення інноваційних методик і напрямів роботи. В Україні ця місія покладена на службу науково-методичного забезпечення бібліотечної справи, розвитку її соціокомунікаційних функцій.

Науково-методична робота набуває нині важливого значення, адже її суть – забезпечення розвитку бібліотечної справи й адекватного реагування бібліотеки на глобальні зміни соціальної системи. На сучасному етапі розвитку бібліотекам потрібна активна методична допомога в освоєнні нових бібліотечних технологій, маркетингу, стратегічного планування, ініціативної господарської діяльності та багатьох інших бібліотечних нововведень. З одного боку, постійно виникає потреба пошуку оптимальних методичних рішень з усіх напрямів бібліотечної діяльності. З іншого – важливим є використання й узагальнення здобутого досвіду, впровадження отриманих результатів у власній діяльності. Велике значення сьогодні має проблема розробки правових, нормативних, інструктивних, технологічних документів, здатних оновити та значно вдосконалити роботу, підвищити ефективність бібліотечних процесів. Тобто, необхідно не тільки досліджувати, експериментувати, теоретично та методично осмислювати, а й застосовувати отримані результати на практиці. У цьому контексті спеціальне та комплексне дослідження науково-методичної діяльності Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника (далі – ЛННБУ ім. В. Стефаника), а також розробка пропозицій щодо її вдосконалення, набувають дедалі більшої актуальності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана у відділі бібліотекознавства ЛННБУ ім. В. Стефаника як складова комплексної наукової теми: «Ретроспективні фонди ЛННБУ ім. В. Стефаника: історія формування та бібліографічна реконструкція» (державний реєстраційний номер: РК 0113U006493), а також у межах наукової тематики відділу – «Нормування процесів на науково-дослідницькі, науково-методичні та науково-бібліографічні процеси роботи ЛННБУ ім. В. Стефаника».

Мета дослідження – виявити особливості становлення, функціонування та розвитку науково-методичної діяльності ЛННБУ ім. В. Стефаника та наукові засади її удосконалення з урахуванням новітніх суспільно-політичних і соціально-економічних умов, інформаційного поступу суспільства, розвитку соціокомунікаційних функцій бібліотек.

Відповідно до поставленої мети визначено конкретні **завдання**:

- проаналізувати стан дослідження обраної теми і повноту її джерельного забезпечення;
- обґрунтувати методологічні засади дисертаційної роботи;

- дослідити історичні етапи розвитку науково-методичної діяльності ЛННБУ ім. В. Стефаника;
- розглянути форми та методи науково-методичної діяльності ЛННБУ ім. В. Стефаника на різних історичних етапах її функціонування;
- визначити напрями науково-методичної діяльності книгозбірні на сучасному етапі її розвитку, розкрити їх функціональне навантаження;
- встановити особливості кадрової політики ЛННБУ ім. В. Стефаника як важливого аспекту науково-методичної діяльності, основні засади підвищення кваліфікації та професіоналізму бібліотечних фахівців з урахуванням конкретних потреб і функцій різних структурних підрозділів;
- розробити наукові засади сучасного процесу підготовки й проведення атестації працівників наукової бібліотеки, визначити шляхи її вдосконалення;
- розглянути впровадження новітніх інформаційних технологій у діяльність бібліотеки, встановити їх вплив на підвищення значення науково-методичної роботи, становлення її нових форм і методів;
- розробити пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення і підвищення ефективності науково-методичної діяльності ЛННБУ ім. В. Стефаника та наукових бібліотек України загалом.

Об'єктом дослідження є науково-методична діяльність ЛННБУ ім. В. Стефаника в ретроспекції та на сучасному етапі.

Предметом дослідження є особливості становлення і розвитку науково-методичних засад діяльності в ЛННБУ ім. В. Стефаника як великої наукової бібліотеки національного рівня впродовж її існування, специфіка інноваційних науково-методичних технологій, які сприяють ефективності діяльності наукових бібліотек загалом і ЛННБУ ім. В. Стефаника зокрема.

Хронологічні межі дослідження охоплюють період 1940–2016 рр. Нижня хронологічна межа зумовлена створенням кабінету бібліотекознавства у Львівському філіалі БАН УРСР (1 червня 1940 р.), на цьому етапі в дисертаційному дослідженні розглядаються особливості становлення науково-методичної діяльності бібліотеки. Верхня хронологічна межа завершує аналіз напрямів і специфіки нововведень науково-методичної роботи ЛННБУ ім. В. Стефаника на сучасному етапі.

Методологічна основа дисертаційної роботи зумовлена потребою з'ясування особливостей становлення, функціонування та розвитку науково-методичної діяльності ЛННБУ ім. В. Стефаника. Вона охоплює загальнонаукові підходи до розкриття теми: системний, структурно-функціональний, історичний, інституційний та діяльнісний, при використанні яких застосовувались функціональний, порівняльний, історіографічний, хронологічний методи з використанням інформаційного та документознавчого аналізу. Важливим є застосування соціокомунікаційного методу, що дозволив представити динаміку, виявити особливості основних форм і методів науково-методичної роботи у сучасному світі, що змінюється, виявити особливості основних форм і методів науково-методичної роботи,

охарактеризувати їх зміст, функціональне навантаження та накреслити напрями їх подальшого вдосконалення.

Джерельну базу дослідження сформовано з таких груп документів: 1) законодавчі та нормативні акти органів державної влади і управління СРСР, УРСР та незалежної України; 2) постанови і розпорядження Президії НАН України щодо розвитку бібліотечної сфери; 3) інструктивно-методичні матеріали та документи, які регламентують діяльність ЛННБУ ім. В. Стефаника; 4) матеріали ЗМІ; 5) довідково-енциклопедичні видання.

Джерельну базу дослідження становлять також документи, які зберігаються у фонді відділу рукописів та архіву ЛННБУ ім. В. Стефаника, зокрема звіти про діяльність бібліотеки за досліджуваний період, матеріали засідань комісій, науково-методичної та вченої рад.

Використання комплексу дослідницьких методів, побудова дослідження на вивченні різноманітних джерел наукового та практичного характеру дали змогу дійти основних результатів, що склали його наукову новизну.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що:

- з'ясовано стан наукової розробки теми, внесок вітчизняних і зарубіжних бібліотекознавців у її дослідження, доведено новизну аспектів, що розглядаються в дисертації;

- проаналізовано та класифіковано джерельну базу як сукупність документів, так і оригінальних наукових розробок зарубіжних і вітчизняних вчених у галузі науково-методичного забезпечення діяльності книгозбірні впродовж ХХ – поч. ХХІ ст.;

- визначено основні історичні етапи науково-методичної діяльності ЛННБУ ім. В. Стефаника: 1) 1940 – 1969 рр.; 2) 1970 – 1990 рр.; 3) 1991 – 2016 рр.;

- здійснено комплексне дослідження наукових засад, форм і методів науково-методичної роботи ЛННБУ ім. В. Стефаника на кожному із зазначених етапів;

- встановлено структурно-функціональні, організаційні, технологічні, кадрові перетворення, які відбувалися у відділі бібліотекознавства упродовж 40-х рр. ХХ ст. – на початку ХХІ ст.;

- розкрито напрями науково-методичної діяльності книгозбірні на сучасному етапі її розвитку, в умовах змін, що відбуваються в суспільно-політичному та соціально-економічному житті країни, розвитку нових інформаційних технологій;

- обґрунтовано, що модернізація бібліотечної галузі передбачає комплексне вирішення, на нових методичних засадах, проблеми підвищення кваліфікації та перепідготовки бібліотечних фахівців;

- розроблено наукові засади сучасного процесу підготовки й проведення атестації бібліотечних працівників, яка включає декілька етапів: підготовчий, оцінки, заключний і суттєво поглиблює процедуру аналізу стану та розвитку кадрового потенціалу бібліотеки;

– розкрито активне впровадження інноваційних технологій у роботу працівників ЛННБУ ім. В. Стефаника, їхній вплив на науково-методичну діяльність;

– на основі узагальнення теоретичних напрацювань та практики реалізації окремих проектів відділу бібліотекознавства окреслено перспективи розвитку науково-методичного забезпечення діяльності ЛННБУ ім. В. Стефаника та наукових бібліотек України загалом.

Практичне значення одержаних результатів зумовлене науковою новизною роботи і полягає в можливості їх застосування з науковою, навчальною та прикладною метою. Сформульовані й обґрунтовані в дисертації висновки можуть бути використані у:

– *науково-дослідній роботі* – для поглиблення подальших наукових досліджень проблеми забезпечення науково-методичної діяльності бібліотек різного підпорядкування;

– *правотворчій діяльності* – для вдосконалення чинного законодавства України та під час підготовки нових нормативно-правових актів, що стосуються врегулювання питань бібліотечної справи;

– *навчальному процесі* – для підготовки лекційних і практичних занять у вищих навчальних закладах, написанні підручників, науково-практичних посібників і розробленні методичних рекомендацій.

Особистий внесок здобувача. Сформульовані в дисертації положення, висновки, рекомендації та пропозиції обґрунтовано на підставі власних авторських досліджень у результаті ґрунтовного опрацювання значного масиву матеріалів, документів та узагальненні поглядів фахівців з досліджуваної проблеми.

Апробація роботи. Основні положення та результати дисертаційної роботи обговорювалися на засіданнях вченої ради ЛННБУ ім. В. Стефаника. Підсумки, розробки проблеми загалом, окремі її аспекти, одержані узагальнення та висновки оприлюднені на таких міжнародних та всеукраїнських науково-теоретичних і науково-практичних конференціях: «Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти, практики» (Київ, 2009), «Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства» (Львів, 2009 – 2012), «Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника: історія і сучасність» (Львів, 2010), «Від XIX до XXI століття: трансформація бібліотек у контексті розвитку суспільства» (Харків, 2011), «Бібліотека. Наука. Комунікація» (Київ, 2015), «Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі» (Харків, 2015), «Бібліотека і книга в контексті часу» (Київ, 2016).

Публікації. Основні положення дисертації відображені в 14 одноосібних публікаціях, з яких 5 опубліковано у наукових фахових періодичних виданнях, у т. ч. збірнику, який зареєстровано в міжнародних науково-метричних системах: Science Index (PINC), Google Scholar, Research Bible, Polish Scholarly Bibliography, BASE; 1 – у зарубіжному науковому фаховому виданні; 8 – у матеріалах конференції.

Структура й обсяг дисертації. Структура дисертації зумовлена метою та завданнями дослідження, логікою викладу матеріалу та складається зі вступу, трьох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації 242 сторінки: основний текст – 198 сторінок, додатки – на 17 сторінках, список використаних джерел – на 27 сторінках (245 позицій).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір і актуальність теми дисертаційної роботи, її зв'язок з науковими програмами, планами та темами. Визначено мету, завдання, об'єкт і предмет, вказано хронологічні межі, методологічні принципи та теоретичні засади дослідження. Розкрито наукову новизну, практичне значення одержаних результатів, подано відомості про апробацію й впровадження результатів дисертації.

У першому розділі **«Науково-теоретичні підходи до дослідження науково-методичної діяльності ЛННБУ ім. В. Стефаника»**, який складається з двох підрозділів, розкрито теоретичне підґрунтя та висвітлено джерельну базу дослідження, обґрунтовано вибір методологічної основи.

Теоретичному обґрунтуванню змісту науково-методичної роботи взагалі та діяльності методиста зокрема присвячено праці Авраєвої Ю., Арсірій С., Бачалдіна Б., Ванєєва А., Галушки М., Доценко О., Єрофєєвої Г., Животовської В., Зотової Р., Інькової Л., Ковальчук Г., Куделько Е., Кулаковської Т., Мінц С., Очірової Є., Самсонової О., Смаглової Н.

Відомості про зміст науково-методичної роботи у вітчизняних та зарубіжних бібліотеках наведено у публікаціях низки авторів, серед яких відзначимо праці Аксьонової Г., Самсонової О., Скаченко О., Стрелкової І., Твердої Т., Черніченко С.

Різні аспекти організаційно-методичної та науково-дослідної роботи ЛННБУ ім. В. Стефаника висвітлюються у статтях її працівників. Зокрема, питання довідково-бібліографічної й інформаційної роботи досліджували Вальо М., Куц О., Лазеба Е., Полудень В., загальні засади розвитку бібліотечної справи – Кучерук В., особливості та специфіку науково-дослідної роботи – Романюк М., Самсонова О., Сніцарчук Л., Стасюк Є., вивчення та удосконалення окремих процесів бібліотечної роботи Вітчевська Е., Володарська Є., Грибовська Н., Дмитрієва Л., Чернюк Н., Лазеба Е.

Важливе теоретичне підґрунтя дослідження особливостей організації та проведення масових заходів у бібліотеці складають праці таких науковців як Баб'як П., Видашенко М., Дуркот А., Іванова В., Канчалаба О., Кочерга О., Кравченко Є., Муріна Г., Полудень В., Прокопчук С., Суходуб З., Феллер М., Якобчук П. Становлення, напрями діяльності та перспективи розвитку бібліотеки, а також окремих її підрозділів досліджували у своїх публікаціях Ващекіна З., Іванців Є., Карпенко О., Кулай Г., Куц О., Крушельницька Л.,

Лізанець М., Пелехатий К., Перцов В., Полудень В., Радковець І., Романюк М., Сніцарчук Л., Стасюк Є.

Деякі аспекти еволюції бібліотечної освіти, впровадження новітніх інформаційних технологій в систему перепідготовки кадрів, проблеми багатоступеневої бібліотечної освіти, дистанційного навчання висвітлено в публікаціях вітчизняних і закордонних дослідників, зокрема в статтях: Башун О., Головка С., Грабар Н., Дмитракової Н., Дмитрієвої Л., Жирової В., Жукової В., Корнієнко В., Новальської Т., Пашина А., Пашутинського Є., Пилипенко І., Пилко І., П'яtkової І., Расадіної М., Романюк О., Самсонової О., Соломко Ю., Стрелкової І., Сукіасяна Є., Твердої Т., Трач Ю., Хіміч Я., Черніченко С., Шевченко І.

Здійснений аналіз наукових публікацій свідчить, що до сьогоднішнього дня відсутнє комплексне дослідження особливостей та специфіки науково-методичної діяльності ЛННБУ ім. В. Стефаніка, його історичної ретроспективи.

Джерельну базу дисертації становить значний комплекс документів, у яких досліджується різноаспектне забезпечення науково-методичної діяльності ЛННБУ ім. В. Стефаніка. У процесі роботи аналізувалися архівні матеріали, документи нормативно-правового та інструктивно-методичного характеру, матеріали ЗМІ та довідково-енциклопедичні видання.

Важливими для здійснення дослідницької роботи були методологічні напрацювання провідних українських бібліотекознавців: Дубровіної Л., Петрової Л., Воскобойнікової-Гузевої О., Кунанець Н.

Теоретико-методологічну основу дослідження складають загальнонаукові підходи до пізнання: системний, структурно-функціональний, історичний, інституційний та діяльнісний. З метою багатоаспектного вивчення об'єкта дисертаційного дослідження та досягнення поставленої мети застосовано такі дослідницькі методи як соціокультурного аналізу, статистичний і порівняльний, соціокомунікаційний. При здійсненні дисертаційної роботи було також застосовано сукупність методів історичного дослідження: порівняльно-історичний, хронологічний, конкретно-історичний, історико-книгознавчий, історичної реконструкції. Широко використовувались методи вивчення документів, зокрема інформаційний і джерелознавчий аналіз, контент-аналіз.

Другий розділ **«Історичні етапи становлення та розвитку науково-методичної справи в ЛННБУ ім. В. Стефаніка»**, який складається з трьох підрозділів, містить результати вивчення основних історичних етапів становлення науково-методичної діяльності книгозбірні, особливостей форм і методів науково-методичної роботи на кожному із вказаних етапів.

Запропоновано авторське бачення періодизації, яке відповідає виділенню окремих підрозділів:

Перший етап (1940–1969 рр.) – розглядається процес становлення науково-методичної служби. Першого червня 1940 р. утворено кабінет бібліотекознавства Львівського філіалу БАН УРСР, основними завданнями

якого було: 1) комплектування видань та матеріалів з бібліотекознавства; 2) обслуговування працівників виданнями з бібліотечної справи та надання їм фахових консультацій; 3) аналіз фахової діяльності персоналу.

Розпочалася робота із формування спеціалізованого фонду, який містив організаційно-методичну документацію Львівського філіалу БАН УРСР і провідних бібліотек СРСР (інструкції, звіти, форми, бланки). У повоєнні роки попередньо зібраний масив документів розподілили по різних відділах. Частина методичних матеріалів при цьому була втрачена. Комплектування фонду виданнями з бібліотечної справи, методичними документами та матеріалами продовжилось вже після відновлення діяльності науково-методичного відділу в 1964 р.

Підвищення кваліфікації бібліотечних працівників передбачало відвідування ними: 1) «бібліотечного лекторію», на якому провідні фахівці книгозбірні та наукові співробітники інститутів АН УРСР читали лекції, присвячені актуальним питанням бібліотечної справи, а також питанням науки, мистецтва та літератури; 2) постійного гуртка з бібліотечного техмінімуму для працівників, які не мали спеціальної освіти; 3) гуртків з вивчення іноземних мов (польської, англійської, німецької, французької) та української мови.

У повоєнний період (1946–1963 рр.) науково-методична діяльність здійснювалась структурними підрозділами бібліотеки самостійно. В цей час розроблено низку організаційно-методичних та інструктивно-технологічних документів. Організаційно-методичну роботу частково скеровувала дирекція, про що свідчать звіти про роботу бібліотеки. Встановлено, що саме в цей період розпочалася робота книгозбірні з упорядкування бібліотечного фонду. З цією метою здійснювалися заходи з переінвентаризації та рекаталогізації (1952–1971 рр.), а також реорганізації систематичного й алфавітного каталогів.

На базі гуртка з бібліотечного техмінімуму утворено дворічні курси та шестимісячний семінар-практикум з основ бібліотекознавства та бібліографії. Всі нові працівники з вищою неспеціальною освітою обов'язково закінчували курси, а співробітники з середньою освітою відвідували семінар-практикум. Дещо розширили програму навчання бібліотечних працівників на дворічних курсах в другій половині 70-х рр. ХХ ст.: ввели проведення екскурсій у наукові бібліотеки міста з обговоренням побаченого, залікову систему після проходження теми, а також екзаменаційну форму контролю після проходження усього курсу програми. Така система підвищення кваліфікації діяла в бібліотеці до 1990-х рр.

Традиційною формою підвищення кваліфікації у цей час стали методичні семінари на рівні відділу – їх тематика визначалася функціональними завданнями та специфікою роботи кожного бібліотечного підрозділу. Здебільшого на таких заходах відбувалося обговорення статей, присвячених актуальним питанням бібліотекознавства. Доповідачі здійснювали огляди публікацій таких видань, як «Библиотекарь»,

«Бюллетень Государственной ордена Трудового Красного Знамени публичной библиотеки им. М. Е. Салтыкова-Щедрина», «Большевик», «Коммунист», «Советская библиография», «Исторический архив»; а також іноземних видань – чехословацького журналу «Archivní Časopiš» та німецького «Archivmitteilungen».

На початку 1964 р. відновились діяльність кабінету бібліотекознавства, який отримав статус відділу та нову назву: науково-методичний. У цей час основна увага зосереджувалася на наданні кваліфікованої методичної і практичної допомоги бібліотекам Прикарпатської зони УРСР. За кожним працівником відділу було закріплено кураторство бібліотеками певної області: за організацію роботи бібліотек Тернопільської області відповідав Райскін І., Львівської області – Сакк З., Закарпатської – Бонішко І., Івано-Франківської – Коваленко О., Рівненської та Волинської – Кравченко Є., Чернівецької – Лазеба Є. Методисти здійснювали аналіз планування та звітності, організовували наради і семінари з питань бібліотекознавства, склали методичні рекомендації щодо покращення роботи бібліотек.

Другий етап (1970–1990 рр.): відбувається налагодження науково-методичної діяльності книгозбірні. Особливістю цього періоду є те, що в 70-х рр. ХХ ст. створюється Західний науковий центр АН УРСР. ЛНБ стає методичним центром для бібліотек наукових установ ЗНЦ, а функції методичного керівництва покладаються на науково-методичний відділ. Серед основних форм і методів роботи з бібліотеками мережі варто відзначити: 1) проведення нарад та семінарів; 2) здійснення фронтальних та тематичних перевірок; 3) надання індивідуальних і групових консультацій; 4) розробка та впровадження методичних рекомендацій. Для дотримання єдиного принципу в роботі ЛНБ розробила для бібліотек мережі низку регулятивних, організаційно-методичних та інструктивно-технологічних документів. Окрім того, була налагоджена система навчання наукових співробітників та аспірантів інститутів і установ ЗНЦ АН УРСР.

У 70 – 80-х роках ХХ ст. науково-методична робота набула дослідницького характеру і спрямовувалась на оптимізацію технологічних процесів бібліотеки. В цей період розробляються такі теми: «Закономірності формування фондів наукових бібліотек» (1973–1985 рр.), «Шлях книги» (1975–1985 рр.), «Шлях вимог читачів і абонентів в ЛНБ» (1978–1983 рр.), «Оптимальний склад контингенту читачів ЛНБ» (1980–1985 рр.), «Дослідження каталогів ЛНБ» (1982–1990 рр.). Окрім безпосереднього виконання науково-дослідної роботи та впровадження її результатів в діяльність бібліотеки, здійснювалося методичне керівництво загально-бібліотечними дослідженнями: «Якість та ефективність використання систематичних каталогів» (1983), «Вивчення інформаційно-пошукових можливостей алфавітного каталогу» (1983) та локальними науковими темами, які проводились у відділах опрацювання, систематизації, обслуговування. Новою формою науково-методичної роботи була робота з документального впровадження державних стандартів.

Важливою складовою системи підвищення кваліфікації працівників бібліотеки стали методологічний і теоретичний семінари. Перший призначений для керівного складу, другий – для всіх бібліотечних працівників. Спершу семінарські заняття відбувалися щомісяця, згодом – один раз на два місяці, а в 1989–1990-ті рр. – один раз на квартал.

Наприкінці 80-х років ХХ ст. проведена атестація бібліотечних працівників. Для її методичного забезпечення розроблені «Положення про атестацію в ЛНБ», «Інструкцію про підготовку документів до атестації», «Анкета керівників структурних підрозділів», «Схема посадової інструкції», «Бланки атестаційних листків та протоколів».

Третій етап припадає на роки незалежності України. У цей час методична служба спільно з завідувачами відділів переглянула організаційну структуру бібліотечної роботи: була проведена реорганізація всіх дорадчих органів і, відповідно, внесено зміни до статуту ЛНБ (14 липня 1994 р.), положення про відділи (1999 р.) і їх підрозділи, технологічні та посадові інструкції. Досліджувалися наукові теми: «Фонди ЛНБ: проблеми збереження» (1996) та «Історія бібліотечної справи Галичини II пол. XVI – поч. ХХ ст.» (1994–2009).

Надалі здійснювався супровід діяльності бібліотек наукових установ ЗНЦ НАН України. Однак, зважаючи на те, що академічні установи в другій половині 90-х років ХХ ст. перебували у значній фінансовій скруті, всі бібліотеки працювали не на повну потужність. При таких обставинах методичне керівництво зводиться до надання професійних консультацій і практичної допомоги з боку методистів в розробленні або поновленні організаційно-методичних документів цих бібліотек.

Знає суттєвих змін система підвищення кваліфікації. Дворічні курси з підвищення кваліфікації реорганізуються на експрес-курси з вивчення основ бібліотекознавства, бібліографознавства й інформатики із щоденним проведенням занять.

Від 2010 р. науково-методична робота спрямовується на розроблення та доопрацювання низки науково-методичних й інструктивно-технологічних документів, видання наукових праць. Зокрема, «Положення про систему фондів бібліотеки», «Шлях книги і періодики в процесі опрацювання», «Інструкція з документальної перевірки фондів», «Інструкція про порядок підготовки, редагування і видання наукових праць та науково-методичних документів бібліотеки», «Інструкція для роботи з актами» тощо. Зважаючи на те, що в цей час в структурі ЛННБУ ім. В. Стефаніка було утворено три науково-дослідних інститути, відбувалося розроблення відповідної регулятивної документації.

Вивчення проблеми вдосконалення науково-методичної роботи бібліотеки, на кожному із зазначених етапів, займало помітне місце в бібліотекознавчих дослідженнях та практичній діяльності завідувачів відділу бібліотекознавства: Пайончковського Ф., Сакк З., Галушки М., Самсонової О., Арсірій С.

У третьому розділі «**Форми та методи науково-методичної роботи ЛННБУ ім. В. Стефаника на сучасному етапі (2015–2016 рр.)**», який складається з трьох підрозділів, проаналізовано основні напрями науково-методичної діяльності книгозбірні на сучасному етапі її розвитку.

Пріоритетними напрямами науково-методичної роботи ЛННБУ ім. В. Стефаника є: науковий аналіз бібліометричних і статистичних показників діяльності; моніторинг розвитку ресурсного та творчого потенціалу бібліотек; формування професійних компетентностей; безперервна бібліотечна освіта; консультативно-освітні послуги; менеджмент інновацій; експертно-діагностичні заходи; проектно-програмна діяльність. У межах наукових напрямів, визначених НАН України, здійснюється розроблення науково-дослідної теми: «Ретроспективні фонди Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника: історія формування та бібліографічна реконструкція» (2014–2016 рр.); вивчення, аналіз, впровадження нових організаційно-управлінських, інструктивно-технологічних документів, методичних рекомендацій.

Сформовано окремий фонд бібліотекознавчих документів, який містить законодавчі та нормативні видання з бібліотечної справи, теорії, методики й організації бібліотечної роботи, практичні посібники й підручники з бібліотекознавства та суміжних наук – бібліографознавства, книгознавства, інформатики; довідники, термінологічні словники, стандарти з бібліотечної справи та бібліографії; бібліотечну періодику. Виокремлено зібрання документів про бібліотеку, куди включаються плани, звіти, інформація про діяльність бібліотеки, листування з бібліотекарями, а також протоколи науково-практичних конференцій, нарад і семінарів бібліотекарів; методичні листи, консультаційні та інші методичні матеріали.

Першочерговим завданням бібліотеки на сучасному етапі її розвитку є організація навчання працівників роботі за новими інформаційними технологіями: вивчення нових носіїв і джерел інформації, навчання процесам пошуку в мережі Інтернет, навичкам організації інформаційного обслуговування за допомогою джерел інформації будь-якого рівня. У ЛННБУ ім. В. Стефаника над цією проблемою працюють методисти відділу бібліотекознавства. Зокрема, внесено зміни у програму експрес-курсів з вивчення основ бібліотекознавства, бібліографознавства й інформатики, які є складовою підвищення кваліфікації співробітників бібліотеки. Сьогодні обов'язковим для кожного, хто підвищує свою кваліфікацію, є вивчення й ознайомлення з модулями інтегрованої автоматизованої системи Alerph, а також здобуття навичок користування електронним та імідж-каталогом. Запроваджено дистанційне навчання працівників бібліотеки у Львівському регіональному тренінговому центрі, яке проводиться в рамках програми «Глобальні бібліотеки. Бібліоміст – Україна».

Система підвищення кваліфікації бібліотечних працівників ЛННБУ ім. В. Стефаника включає: 1) самостійне навчання; 2) відвідування бібліотек України та інших країн; 3) участь у наукових дослідженнях; 4) довготривале

періодичне навчання на курсах підвищення кваліфікації; 5) цільове навчання в аспірантурі та докторантурі; 6) участь в різноаспектних ділових та інноваційних іграх, тренінгах. Підвищення кваліфікації кадрів включає також конференції, семінари та стажування.

Активно впроваджуються новітні інформаційні технології у всі процеси роботи бібліотеки, зокрема: в інформаційно-аналітичну роботу та підвищення кваліфікації бібліотечних працівників, опрацювання статистичних даних і результатів різноаспектних досліджень, створення електронних баз даних для внутрішнього та зовнішнього користування, мультимедійних презентацій тощо.

У 2007 р. в ЛННБУ ім. В. Стефаника розпочалося поетапне впровадження інтегрованої автоматизованої системи Alerph. Було створено робочу групу з впровадження автоматизації у бібліотечно-бібліографічні процеси роботи. Її пріоритетним завданням було розроблення оптимальних шляхів для адаптації програми до потреб бібліотеки. Наслідком виконаної роботи стало впровадження чотирьох модулів системи Alerph: Web OPAC, комплектування, каталогізація, циркуляція.

З метою впровадження сучасних інформаційних технологій в ЛННБУ ім. В. Стефаника було створено Інститут сучасних інформаційно-бібліотечних технологій. За час його існування (2010–2016 рр.): встановлена контрольно-пропускна система; модернізовані модулі циркуляції та Web OPAC; створено імідж-каталог; сформовано перший в Україні авторитетний файл «Індивідуальний автор» з використанням міжнародних бібліотечно-бібліографічних стандартів (MARC 21, RDA); проведено апробацію програмного забезпечення для електронного довідника «Імен авторів авторитетного файлу» інтегрованого в Alerph.

У 2012 р. створено офіційний сайт ЛННБУ ім. В. Стефаника – [www.lsl.lviv.ua.](http://www.lsl.lviv.ua), де розміщена інформація про бібліотеку, її фонди та ресурси, структуру, законодавчі та нормативні документи, що стосуються розвитку бібліотечної галузі, а також повнотекстове електронне видання «Бібліографічний покажчик публікацій з проблем бібліотекознавства, бібліографознавства та книгознавства». З 2015 р. функціонують сторінки ЛННБУ ім. В. Стефаника в соціальних мережах Facebook і Twitter.

ВИСНОВКИ

У дисертації розглянуто умови і тенденції розвитку науково-методичних засад діяльності ЛННБУ ім. В. Стефаника впродовж 1940–2016 рр., теоретично узагальнено досвід та запропоновано нове за змістом вирішення наукових та практичних завдань, що полягає в удосконаленні забезпечення науково-методичної діяльності ЛННБУ ім. В. Стефаника, яке цілком може бути поширене на наукові бібліотеки. Основні результати дослідження узагальнено в таких висновках:

1. З'ясовано, що в українській історіографії відсутнє цілісне дослідження, в якому б містився комплексний аналіз досліджуваної теми. Доробок сучасних фахівців бібліотечної сфери стосувався вивчення окремих процесів бібліотечної роботи, особливостей організації та проведення науково-теоретичних конференцій і книжково-ілюстративних виставок, досліджувалися деякі аспекти еволюції бібліотечної освіти, впровадження інформаційних технологій у системі перепідготовки кадрів, окремі аспекти багатоступеневої бібліотечної освіти, дистанційного навчання тощо. Тому все ще актуальним нині залишається дослідження забезпечення науково-методичної діяльності наукової книгозбірні. У вітчизняному бібліотекознавстві практично відсутні наукові праці, в яких були б обґрунтовані комплексні науково-методичні положення щодо основних етапів підготовки й особливостей проведення сучасної атестації бібліотечних фахівців.

2. Джерельну базу досліджуваної теми складають закони та підзаконні акти СРСР, УРСР, незалежної України, організаційно-управлінські й інструктивно-технологічні документи ЛННБУ ім. В. Стефаника, матеріали ЗМІ, довідково-енциклопедичні видання тощо. Особливо цінним джерелом дослідження стали документальні джерела, що зберігаються у відділі рукописів та архіві ЛННБУ ім. В. Стефаника, в яких розкриваються особливості науково-методичної діяльності книгозбірні.

3. Методологічною основою дисертаційної роботи є система наукових підходів до аналізу досліджуваних об'єктів, зокрема: системний, структурно-функціональний, історичний, інституційний та діяльнісний тощо. Методичний інструментарій дослідження склали загальнонаукові та спеціальні методи, методи історичного аналізу. Широко використовувались методи вивчення документів, зокрема інформаційний і джерелознавчий аналіз, контент-аналіз під час вивчення змісту концептуальних та стратегічних розробок у соціогуманітарній і бібліотечній сферах, аналізу об'єкт-предметного поля фахових наукових досліджень.

4. Весь період становлення, функціонування та розвитку науково-методичної діяльності ЛННБУ ім. В. Стефаника умовно можна поділити на три етапи: *перший етап* (1940–1969 рр.) – відбувається становлення науково-методичної служби; *другий етап* (1970–1990 рр.) – налагоджується науково-методична діяльність книгозбірні; *третій етап* припадає на роки незалежності України, коли формується загальнодержавна структура науково-методичного забезпечення роботи бібліотек, у т.ч. НАН України, створюється нормативно-правова база їхньої діяльності відповідно до вимог часу та змін, що відбулися в суспільно-політичному і соціально-економічному житті країни.

5. На сучасному етапі пріоритетними напрямками науково-методичної діяльності ЛННБУ ім. В. Стефаника є: науковий аналіз бібліометричних і статистичних показників діяльності; моніторинг розвитку ресурсного та творчого потенціалу бібліотек; формування професійних компетентностей;

безперервна бібліотечна освіта; консультативно-освітні послуги; менеджмент інновацій; експертно-діагностичні заходи; проектно-програмна діяльність.

6. Науково-методичну роботу ЛННБУ ім. В. Стефаніка очолювали провідні спеціалісти та фахівці бібліотечної сфери: Пайончковський Ф., Сакк З., Галушка М., Самсонова О., Арсірій С. Їхня робота була спрямована на вдосконалення науково-методичного забезпечення діяльності бібліотеки, впровадження набутого досвіду роботи та інноваційних методів.

7. Науково-методичне забезпечення бібліотечно-бібліографічних процесів відбувалося у процесі розробки та вдосконалення комплексу документів різних категорій: організаційно-управлінських, інструктивно-технологічних документів, науково-методичних рекомендацій. Найважливішими серед них є: «Статут ЛННБУ ім. В. Стефаніка», «Колективна угода ЛННБУ ім. В. Стефаніка», «Правила внутрішнього трудового розпорядку», «Положення про структурні підрозділи бібліотеки», «Посадові інструкції» тощо.

8. Відбувався активний пошук нових форм узагальнення та розповсюдження набутого досвіду. З цією метою були започатковані «Дні науки» або «Дні інформації», «Дні спеціаліста», «Дні бібліографії», «Дні бібліотеки» та «Дні методиста» тощо.

9. У контексті науково-методичної роботи відбувалося розроблення таких наукових проблем: «Закономірності формування фондів наукових бібліотек» (1973–1985 рр.), «Шлях книги» (1975–1985 рр.), «Шлях вимог читачів і абонентів в ЛНБ» (1978–1983 рр.), «Оптимальний склад контингенту читачів ЛНБ» (1980–1985 рр.), «Дослідження каталогів ЛНБ» (1982–1990 рр.), «Фонди ЛНБ: проблеми збереження» (1996), «Історія бібліотечної справи Галичини II пол. XVI – поч. XX ст.» (1994–2009), «Ретроспективні фонди ЛНБ ім. В. Стефаніка: історія формування та бібліографічна реконструкція» (2014–2016 рр.). Крім того, здійснювалося методичне керівництво загально-бібліотечними дослідженнями та локальними науковими темами, які проводились у різних відділах книгозбірні.

10. Упродовж різних історичних етапів бібліотека самостійно вирішувала питання щодо підвищення кваліфікації та перепідготовки своїх співробітників: спочатку в 40-х рр. XX ст. було утворено гурток бібліотечного технікуму, пізніше (50–90-ті рр. XX ст.) – дворічні курси та шестимісячний семінар-практикум з основ бібліотекознавства та бібліографії, а в період незалежності України – експрес-курси з вивчення основ бібліотекознавства, бібліографознавства й інформатики із щоденним проведенням занять.

11. На всіх етапах діяльності бібліотеки важливими компонентами системи підвищення кваліфікації її працівників було проведення науково-практичних конференцій, книжково-ілюстративних виставок, літературних вечорів, зустрічей читачів і співробітників з письменниками, діячами науки та культури, бібліографічних оглядів.

12. Нині в ЛННБУ ім. В. Стефаника проводяться заходи, які вибудували чітку систему безперервного професійного розвитку кожного співробітника. Традиційними формами підвищення кваліфікації залишаються самонавчання, навчання на курсах підвищення кваліфікації, дистанційне навчання, відвідування бібліотек України та інших країн. Значна увага приділяється впровадженню нових форм: залучення бібліотекарів до колективних наукових досліджень; цільове навчання в аспірантурі та докторантурі; стажування; участь у науково-практичних заходах (семінарах, конференціях, «круглих столах», «Оссолінських читаннях»), ділових та інноваційних іграх, тренінгах.

13. Розроблено наукові засади сучасного процесу підготовки й проведення атестації бібліотечних кадрів, яка включає декілька етапів: підготовчий, оцінки, заключний і дозволяє глибоко проаналізувати її результати, визначити сферу відповідальності та місце кожного працівника у сфері бібліотечної діяльності, а також сформулювати стратегію і плани розвитку бібліотеки відповідно до специфіки діяльності кожного підрозділу, конкретизувати вимоги до професійного розвитку та результатів праці співробітників.

14. Бібліотека активно впроваджує у своїй роботі новітні інформаційні технології. Зокрема, впроваджено інтегровану автоматизовану систему Alerph; створено офіційний сайт www.lsl.lviv.ua та сторінки в соціальних мережах Facebook і Twitter; формуються електронні бази даних для внутрішнього та зовнішнього користування; використовуються мультимедійні презентації та слайд-шоу при проведенні організаційних і наукових заходів; проводиться дистанційне навчання бібліотечних працівників. Застосування новітніх інформаційних технологій суттєво вдосконалює інформаційно-аналітичну та науково-методичну роботу, оскільки надає можливість швидкого опрацювання статистичних даних, розкриває додаткові можливості управління різноманітними формами діяльності бібліотеки та науково-методичної роботи, розширює її зміст.

15. Застосування теоретичних висновків та рекомендацій дисертаційної роботи у практичній діяльності ЛННБУ ім. В. Стефаника та інших наукових бібліотек надає змогу: теоретично обґрунтувати шляхи вирішення сучасних складних ситуацій в бібліотечній справі; розробити конкретні правові, нормативні, інструктивні, технологічні документи і науково-методичні рекомендації, здатні підвищити ефективність та якість бібліотечних процесів; забезпечити координацію науково-дослідних колективних досліджень на усіх стадіях розроблення проблеми; проводити постійне вдосконалення системи підвищення кваліфікації та перепідготовки бібліотечних фахівців.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЙНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Статті в наукових фахових виданнях, включених до переліків ДАК України:

1. Мудроха В. А. История становления и функционирования отдела библиотековедения в 40 – 60-х годах XX в. / В. А. Мудроха // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития. – К., 2016. – Вып. 13. – С. 184 – 193.

2. Мудроха В. О. Атестація як визначальний чинник управління кадровим ресурсом / В. О. Мудроха // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2016. – № 2. – С. 72 – 78.

3. Мудроха В. А. Трансформація професії бібліотекаря в умовах впровадження сучасних інформаційних технологій / В. А. Мудроха // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития. – К., 2012. – Вып. 10. – С. 265 – 270.

4. Мудроха В. А. Кадровая политика в библиотеке: основные тенденции и направления развития / В. А. Мудроха // Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития: науч.-практ. и теорет. сб. – К., 2009. – Вып. 7. – С. 243 – 253.

5. Підгірна В. [Мудроха В.] До питання формування кадрового потенціалу наукових бібліотек / В. Підгірна // Записки ЛНБ ім. В. Стефаника. – Львів, 2004. – Вип. 12. – С. 266 – 276.

Стаття у зарубіжному науковому фаховому виданні:

1. Мудроха В. А. Основные тенденции научно-методической работы Львовской национальной научной библиотеки Украины имени В. Стефаника / В. А. Мудроха // Научные труды Института рукописей имени Мухаммеда Физули НАН Азербайджана. – Баку, 2016. – № 2 (3). – С. 87 – 96.

Тези та статті у збірниках міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій:

1. Мудроха В. О. Підвищення кваліфікації як складова частина науково-методичного забезпечення діяльності бібліотеки / В. О. Мудроха // Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі: матеріали наук.-практ. інтернет-конф. – Харків: ХНМУ, 2015. – С. 112 – 118.

2. Мудроха В. О. Стан методичної роботи ЛННБ України ім. В. Стефаника в 60-ті роки 20 ст. / В. О. Мудроха // Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства: матеріали IV міжнар. наук.-практ. конф. – Львів: В-во «Львівської політехніки», 2012. – С. 542 – 548.

3. Мудроха В. О. Розвиток бібліотечної професії в умовах впровадження новітніх інформаційних технологій / В. О. Мудроха // Від XIX до XXI століття: трансформація бібліотек у контексті розвитку суспільства: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – Харків: ІРІС, 2011. – С. 235 – 239.

4. Мудроха В. О. Підвищення кваліфікації бібліотекарів в умовах впровадження новітніх інформаційних технологій / В. О. Мудроха // Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства:

матеріали наук.-практ. конф. – Львів: В-во «Львівської політехніки», 2011. – С. 410 – 415.

5. Мудроха В. Роль та функції науково-методичної роботи на сучасному етапі розвитку бібліотек / В. Мудроха // ЛННБУ ім. В. Стефаника: історія і сучасність: доп. та повідомл. міжнар. наук. конф. – Львів, 2010. – С. 77 – 80.

6. Мудроха В. О. Методична діяльність бібліотек: сучасний стан та проблеми / В. О. Мудроха // Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства: матеріали наук.-практ. конф. – Львів: В-во «Львівської політехніки», 2010. – С. 326 – 335.

7. Мудроха В. О. Підвищення кваліфікації як складова формування сучасного бібліотечного працівника / В. О. Мудроха // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: проблеми науки, освіти і практики: матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф. – К.: ДАКККіМ, 2009. – С. 218 – 221.

8. Мудроха В. О. «Анотований бібліографічний покажчик літератури з проблем бібліотекознавства, бібліографознавства та книгознавства»: особливості відбору матеріалів та формування структури, створення електронного прототипу / В. О. Мудроха // Сучасні проблеми діяльності бібліотек в умовах інформаційного суспільства: матеріали наук.-практ. конф. – Львів: В-во «Львівської політехніки», 2009. – С. 237 – 241.

Анотація

Мудроха В. О. Науково-методична діяльність Львівської національної наукової бібліотеки України імені В. Стефаника: історико-функціональний аспект та інноваційні особливості. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з соціальних комунікацій за спеціальністю 27.00.03 – книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство. – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. – Київ, 2016.

В дисертаційній роботі розкривається історичний досвід становлення, функціонування та розвитку науково-методичної діяльності ЛННБУ ім. В. Стефаника, запропоновано періодизацію цього процесу. Здійснено комплексний аналіз основних форм і методів науково-методичної діяльності: 1) аналітична діяльність; 2) складання та доопрацювання документів різних категорій (організаційно-управлінських, інструктивно-технологічних документів, методичних рекомендацій); 3) проведення наукових досліджень з актуальних питань бібліотекознавства; 4) організація та проведення підвищення кваліфікації та перепідготовки бібліотечних фахівців; 5) надання групових й індивідуальних консультацій; 6) впровадження новітніх інформаційних технологій в роботу книгозбірні.

Розроблено наукові засади сучасного процесу підготовки і проведення атестації, яка включає декілька етапів: підготовчий, оцінки, заключний.

Автор обґрунтовує думку про те, що застосування теоретичних висновків та рекомендацій дисертаційного дослідження у практичній діяльності надасть змогу оптимізувати низку бібліотечних процесів, вдосконалити та підвищити ефективність науково-методичної діяльності ЛННБУ ім. В. Стефаника та наукових бібліотек України.

Ключові слова: науково-методична діяльність, Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника, організаційно-управлінські документи, інструктивно-технологічні документи, методичні рекомендації, підвищення кваліфікації, новітні інформаційні технології, атестація, відділ бібліотекознавства.

Аннотація

Мудроха В. А. Научно-методическая деятельность Львовской национальной научной библиотеки Украины имени В. Стефаника: историко-функциональный аспект и инновационные особенности. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук по социальным коммуникациям по специальности 27.00.03. – книговедение, библиотековедение, библиографоведение. – Национальная библиотека Украины имени В. И. Вернадского. – Киев, 2016.

В диссертационной работе раскрывается исторический опыт становления, функционирования и развития научно-методической деятельности ЛННБУ им. В. Стефаника. Предложена периодизация этого процесса: первый этап (1940–1969 гг.) – происходит становление научно-методической службы; второй этап (1970–1990 гг.) – налаживается научно-методическая деятельность библиотеки; третий этап приходится на годы независимости Украины, когда формируется общегосударственная структура научно-методического обеспечения работы библиотек, в т. ч. НАН Украины, создается нормативно-правовая база их деятельности в соответствии с требованиями времени и изменений, произошедших в общественно-политической и социально-экономической жизни страны. Историография представлена значительным массивом литературы, которая имеет разную научную ценность, отличается глубиной и объективностью отражения исследовательской темы. Определены теоретико-методологические принципы и степень научной разработки проблемы, предложена классификация источниковедческой базы и охарактеризованы её информационные возможности.

Осуществляется комплексный анализ основных форм и методов научно-методической деятельности: 1) аналитическая деятельность; 2) составление и доработка документов различных категорий (организационно-управленческих, инструктивно-технологических документов, методических рекомендаций) 3) проведение научных исследований по актуальным вопросам библиотековедения; 4) организация и проведение повышения

квалификации и переподготовки библиотечных специалистов; 5) предоставление групповых и индивидуальных консультаций; 6) внедрение новейших информационных технологий в работу библиотеки.

Разработано научные основы современного процесса подготовки и проведения аттестации, которая включает несколько этапов: подготовительный, оценки, заключительный. Выяснено, что выводы и рекомендации аттестационной комиссии позволяют определить сферу ответственности и место каждого работника в сфере библиотечной деятельности, а также сформулировать стратегию и планы развития библиотеки в соответствии со спецификой деятельности каждого подразделения, конкретизировать требования к профессиональному развитию и результатов труда сотрудников.

Внедрения библиотекой новейших информационных технологий, с одной стороны, влияет на усовершенствование информационно-аналитической и научно-методической работы, а с другой – раскрывает дополнительные возможности управления различными формами деятельности библиотеки и научно-методической работы.

Автор обосновывает мнение о том, что применение теоретических выводов и рекомендаций диссертационного исследования в практической деятельности позволит оптимизировать ряд библиотечных процессов, усовершенствовать и повысить эффективность научно-методической деятельности ЛННБУ им. В. Стефаника и научных библиотек Украины.

Ключевые слова: научно-методическая деятельность, Львовская национальная научная библиотека Украины имени В. Стефаника, организационно-управленческие документы, инструктивно-технологические документы, методические рекомендации, повышение квалификации, новейшие информационные технологии, аттестация, отдел библиотековедения.

Summary

Mudrokha V. O. Scientific and methodical work of V. Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv: historical and functional aspect and innovative features. – Manuscript.

Dissertation for a candidate degree in social communications: speciality 27.00.03. – Book knowledge, library studies, bibliography science. – V. I. Vernadsky National Library of Ukraine. – Kyiv, 2016.

The historical experience of incipience, functioning and development of scientific and methodical work of Vasyl Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv are disclosed in the thesis. The periodization of this process is proposed. The complex analysis of basic forms and methods of scientific and methodical activities is being done – 1) analytical activity; 2) composing and processing of different categories of documents (organizational and managerial, instructional and technological documents, methodical recommendations); 3) conducting scientific research on topical library issues; 4) organization and

conducting the advance training and retraining of library specialists; 5) the provision of group and individual consultations; 6) the introduction of new information technologies in library work.

The technology of preparation and carrying out the attestation is designed. It includes basic stages – preparatory, assessment and final.

The author grounds an idea that application of theoretical conclusions and recommendations of dissertation research in practical activity of V. Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv and Scientific Libraries of Ukraine.

Key words: scientific and methodical activities, V. Stefanyk National Scientific Library of Ukraine in Lviv, organizational and managerial, instructional and technological documents, methodical recommendations, advanced training, latest information technology, attestation, Library Science Department.